

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. d)

FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

• Minden tétel kötelező két választott fejezetből a fizika érettségi programban megjelenő négy fejezet közül: A. MECHANIKA, B. A TERMODINAMIKA ELEMELI, C. AZ EGYENÁRAM ELOALLITÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA, D. OPTIKA

• Hivatalból 10 pont jár.

• Munkaidő: 3 óra

A. MECHANIKA

Test 15

A gravitációs gyorsulás értéke: $g = 10 \text{ m/s}^2$.

I. Az 1-5 kérdések esetén írja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!

(15 pont)

1. Az a fizikai mennyiség, amelynek mértékegysége a Nemzetközi Mértékegységrendszerben (SI) a $\text{m}^2 \cdot \text{kg} \cdot \text{s}^{-3}$ szorzattal adható meg a:

a. gyorsulás   b. erő   c. mechanikai munka   d. teljesítmény **(3p)**

2. Egy felvonó 30 másodperc alatt jut el egy tömbház földszintjéről a 10-ik emeletre. Két emelet közötti távolság 3 m. A felvonó átlagsebessége:

a. 0,27 km/h   b. 1,0 km/h   c. 3,6 km/h   d. 10 km/h **(3p)**

3. Alina és Bogdan egy korcsolyapálya jégén tartózkodnak. A jégen való előrehaladás érdekében megtolják egymást. Ezalatt Alina gyorsulása $1,2 \text{ m/s}^2$, míg a Bogdané $1,5 \text{ m/s}^2$. Tudva azt, hogy Alina súlya 600 N, valamint azt, hogy a jégen elhanyagolható a súrlódás, Bogdan tömege:

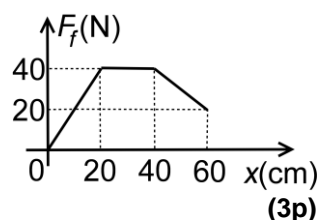
a. 750 N   b. 480 N   c. 60 kg   d. 48 kg **(3p)**

4. Ha tudjuk, hogy a fizikai mennyiségekre és mértékegységekre használt jelölések azonosak a tankönyvbeliekkel, Hooke törvényének alakja:

a. $\frac{F}{S} = E \frac{\Delta \ell}{\ell_0}$ b. $\frac{S}{F} = E \frac{\Delta \ell}{\ell_0}$ c. $\frac{F}{S} E = \frac{\Delta \ell}{\ell_0}$ d. $F \cdot S = E \frac{\Delta \ell}{\ell_0}$ **(3p)**

5. Vízszintes felületen meglökünk egy anyagi pontnak tekinthető testet, amely csak a súrlódási erő hatására mozog. 60 cm távolság befutása után a test megáll. Ábrázolva a súrlódási erő nagyságát az anyagi pont koordinátája függvényében, a mellékelt grafikont kapjuk. 20 cm és 40 cm koordináták között megtett út esetén a mozgási energia veszteség:

a. 3 J   b. 7,5 J   c. 8 J   d. 13 J **(3p)**

II. Oldd meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy $m = 2 \text{ kg}$ tömegű test állandó sebességgel ereszkedik le az $\vec{F}$ erő hatására, amelyik a lejtővel párhuzamosan, az ereszkedéssel ellentétes irányítással hat. A lejtő és a vízszintes felület közötti szög $\alpha = 60^\circ$, valamint a test és a lejtő közötti csúszó súrlódási együttható $\mu = 0,29 \approx \left(\frac{1}{2\sqrt{3}}\right)$.

a. Ábrázold a testre ható erőket.

b. Számold ki a lejtő által a testre gyakorolt normális reakcióerő értékét.

c. Határozd meg az $\vec{F}$ erő értékét.

d. Az $\vec{F}$ erőt egy vízszintesen ható $\vec{F}$ erővel helyettesítjük, amelynek hatására a test szintén egyenletesen ereszkedik. Határozd meg az $\vec{F}$ erő értékét.

III. Oldd meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy testet, a talaj szintjéről, függőlegesen feldobunk. A kezdeti mozgási energia $E_{c_0} = 72 \text{ J}$. A test a $h_{\max} = 28,8 \text{ m}$ maximális magasságig emelkedik. A levegő és a test közötti kölcsönhatás elhanyagolható. A gravitációs helyzeti energia értéke a talaj szintjén 0-nak tekinthető.

a. Ábrázold grafikusán a test mozgási energiáját annak a magasságnak a függvényében, ahol a test található.

b. Határozd meg a talajról indított test kezdősebességét.

c. Határozd meg, hogy milyen magasan található a test, amikor a sebessége a kezdősebesség fele.

d. Határozd meg a súlyerő munkáját az indítástól a talajra való visszaérkezésig.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E, d)

FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

• Minden tétel kötelező két választott fejezetből a fizika érettségi programban megjelenő négy fejezet közül: A. MECHANIKA, B. A TERMODINAMIKA ELEMELI, C. AZ EGYENÁRAM ELOALLITÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA, D. OPTIKA

• Hivatalból 10 pont jár.

• Munkaidő: 3 óra

B. A TERMODINAMIKA ELEMELI

Test 15

Adott: az Avogadro szám $N_A = 6,02 \cdot 10^{23} \text{ mol}^{-1}$, az egyetemes gázállandó $R = 8,31 \frac{\text{J}}{\text{mol} \cdot \text{K}}$. Egy adott állapotban az

ideális gáz paramétereinek között fennáll a következő összefüggés: $p \cdot V = \nu RT$.

I. Az 1-5 kérdések esetén írja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!

(15 pont)

1. Állandó hőmérsékleten bekövetkező tágulás során egy adott tömegű gázmennyiség és a környezete között cserélt hő:

- a. egyenlő a gáz belső energiájának változásával;
- b. egyenlő a gáz belső energiájának változásával, ellentétes előjellel;
- c. egyenlő a gáz és környezete között cserélt mechanikai munkával;
- d. zéró

(3p)

2. Ha tudjuk, hogy a fizikai mennyiségek jelölése megegyezik a tankönyvbeliekkel, akkor egy adott tömegű ideális gáz és a környezete között, egy adiabatikus átalakulás során cserélt munka:

- a. $\nu R \Delta T$
- b. $\nu C_V \Delta T$
- c. $-\nu C_P \Delta T$
- d. $-\nu C_V \Delta T$

(3p)

3. Ha tudjuk, hogy a fizikai mennyiségek és mértékegységeik jelölése megegyezik a tankönyvbeliekkel, akkor a $p \cdot V$ szorzattal megadott kifejezés mértékegysége SI-ben:

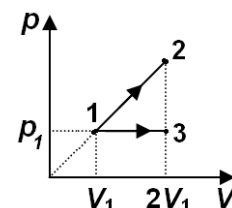
- a. J
- b. K
- c. J/K
- d. mol

(3p)

4. Egy ideálisnak tekinthető gáz az 1-2, valamint az 1-3 átalakulásokon megy keresztül.

Az átalakulások grafikonja $p-V$ koordináta-rendszerben a mellékelt ábrán látható. A 2-es illetve a 3-as állapotban a gáz belső energiái között fennáll a következő összefüggés:

- a. $U_2 = 2,5U_3$
- b. $U_2 = 2U_3$
- c. $U_2 = U_3$
- d. $U_2 = 0,5U_3$

(3p)

5. Összekeverünk 75°C kezdeti hőmérsékletű meleg vizet 5°C kezdeti hőmérsékletű hideg vízzel és $1,4\text{ kg}$ tömegű és 25°C hőmérsékletű vizet kapunk. A meleg víz tömege:

- a. $1,0\text{ kg}$
- b. $0,8\text{ kg}$
- c. $0,4\text{ kg}$
- d. $0,2\text{ kg}$

(3p)

II. Oldd meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy $V = 4 \text{ L}$ térfogatú üvegedényt egy dugó segítségével hermetikusan lezárunk. Az edényben $m_1 = 5,8\text{ g}$ tömegű levegő ($\mu = 29\text{ g/mol}$) van, ami ideális gáznak tekinthető. Annak tesztelésére, hogy ez az edény, hogy tűri a hőmérsékletváltozásokat, először egy hűtőszobába tesszük, amiben a hőmérséklet $t_1 = -33^\circ\text{C}$. A termikus egyensúly beállta után az edényt egy kemencébe tesszük, ahol $T_2 = 400\text{ K}$ hőmérsékletig melegítjük. Ezután kivesszük az edényt; a hőmérséklet és a légköri nyomás értékei: $t_3 = 17^\circ\text{C}$ és $p_3 = 10^5 \text{ Pa}$. Kivesszük a dugót, majd, a hőegyensúly beállta után, újból visszazárjuk. Határozzuk meg:

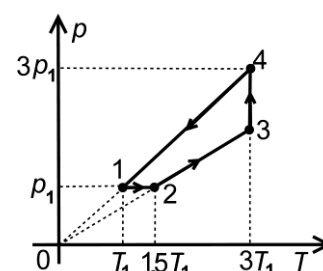
- a. az edényben levő levegő mennyiségét a kezdeti állapotban;
- b. a T_1 és T_2 hőmérsékletekkel jellemzett termodinamikai egyensúlyi állapotok között az edényben levő levegő nyomásának változását;
- c. az edényben levő levegő tömegét a dugó kihúzása és a termikus egyensúly beállta után;
- d. az edényben levő gáz sűrűségét, miután újból lezártuk az edényt.

III. Oldd meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy mól ideális gáz egy termodinamikai körfolyamatban vesz részt, ahogy a mellékelt ábra mutatja $p-T$ koordináta-rendszerben. 1-es állapotban a hőmérséklet $T_1 = 250\text{ K}$, a gáz izochór mólhője pedig $C_V = 3R$. Tudjuk, hogy $\ln 1,5 \approx 0,4$

- a. Ábrázold a körfolyamatot $p-V$ koordináta-rendszerben.
- b. Határozd meg a gáz belső energiájának változását a 4 és 1 állapotok között.
- c. Számítsd ki a gáz által a környezetnek leadott hőt egy teljes körfolyamat során.
- d. Számítsd ki a gáz és a környezete között cserélt teljes mechanikai munkát egy teljes körfolyamat során.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E, d)

FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

• Minden tétel kötelező két választott fejezetből a fizika érettségi programban megjelenő négy fejezet közül: A. MECHANIKA, B. A TERMODINAMIKA ELEMELI, C. AZ EGYENÁRAM ELŐÁLLÍTÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA, D. OPTIKA

• Hivatalból 10 pont jár.

• Munkaidő: 3 óra

Test 15

C. AZ EGYENÁRAM ELŐÁLLÍTÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA

I. I. Az 1-5 kérdések esetén írja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!

(15 pont)

1. Szobahőmérsékleten található fémvezető két végpontja közötti feszültséget állandó értéken tartjuk. Ha a vezető abszolút hőmérséklete a felére csökken, akkor:

- a. csökken az áramerősség a vezetőben
- b. nem változik az áramerősség a vezetőben
- c. csökken a vezető ellenállása
- d. nő a vezető ellenállása

(3p)

2. Ha tudjuk, hogy a fizikai mennyiségek és mértékegységeik jelölése megegyezik a tankönyvbellekkel, akkor az $E \cdot I \cdot \Delta t$ szorzattal megadott kifejezés mértékegysége SI-ben:

- a. Ω
- b. J
- c. W
- d. A

(3p)

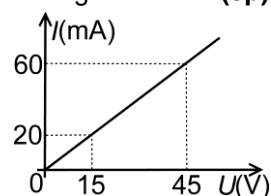
3. A vezető merőleges keresztmetszetén áthaladó elektromos töltés és az áthaladásnak megfelelő időtartam közötti aránnyal megadott fizikai mennyiség:

- a. elektromos töltés
- b. elektromos feszültség
- c. elektromos ellenállás
- d. áramerősség

(3p)

4. Egy ellenálláson áthaladó elektromos áram erőssége az ellenállás sarkain mért feszültség függvényében az ábrán látható grafikonon látható. Az elektromos ellenállás értéke:

- a. 133Ω
- b. 300Ω
- c. 450Ω
- d. 750Ω

(3p)

5. Ha a $\rho = 1,0 \cdot 10^{-7} \Omega \cdot m$ fajlagos ellenállású, 10 m hosszú és $2,0 \text{ mm}^2$ keresztmetszetű huzal végeire kapcsolt feszültség $3,0 \text{ V}$, akkor a huzal által fejlesztett teljesítmény értéke:

- a. 18 W
- b. 6,0 W
- c. 4,5 W
- d. 1,5 W

(3p)

II. Oldd meg a következő feladatot:

(15 pont)

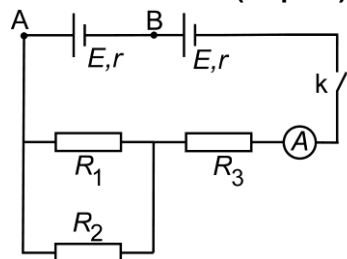
Adott az ábrán látható elektromos áramkör. Ismert: $R_1 = 30\Omega$, $R_2 = 120\Omega$, $R_3 = 20\Omega$. A két áramforrás egyforma és mindegyik belső ellenállása $r = 2\Omega$. Amikor a k kapcsoló zárt, akkor az ideális ampermérő ($R_A \cong 0\Omega$) által mutatott áramerősség értéke $I_A = 0,25 \text{ A}$. Az összekötő huzalok ellenállása elhanyagolható. Határozd meg::

a. az R_1 ellenálláson áthaladó áram erősségének értékét, amikor a k kapcsoló zárt;

b. az R_1 , R_2 , R_3 ellenállásokból álló csoport eredő ellenállását;

c. az A és B pontok közé kapcsolt ideális voltmérő ($R_V \rightarrow \infty$) által mutatott feszültséget, amikor a k kapcsoló zárt;

d. az A és B pontok közé kapcsolt ideális voltmérő ($R_V \rightarrow \infty$) által mutatott feszültséget, amikor a k kapcsoló nyitott.

III. Oldd meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy $r = 1,8\Omega$ belső ellenállású elem sarkaira két ellenállást kötünk párhuzamosan, az ellenállások értékei R_1 és R_2 . Ismert: $R_1 = 18\Omega$, az elem belsejében az áramerősség $I = 0,5 \text{ A}$ és az R_2 ellenálláson áthaladó áram erőssége $I_2 = 0,3 \text{ A}$. Határozd meg:

a. az áramforrás elektromotoros feszültségét;

b. az R_2 ellenállás által felhasznált elektromos energiát, 10 perc működés alatt;

c. az elektromos áramkör hatásfokát;

d. annak az ellenállásnak az értékét, amelyet az R_2 ellenállás helyére kellene kötni, ahhoz, hogy az elemnek a külső áramkörbe leadott teljesítménye maximális legyen.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E. d)

FIZICĂ

Filiera teoretică – profilul real, Filiera vocațională – profilul militar

• Minden tétel kötelező két választott fejezetből a fizika érettségi programban megjelenő négy fejezet közül: A. MECHANIKA, B. A TERMODINAMIKA ELEMELI, C. AZ EGYENÁRAM ELOALLITÁSA ÉS FELHASZNÁLÁSA, D. OPTIKA

• Hivatalból 10 pont jár.

• Munkaidő: 3 óra

D. OPTIKA

Test 15

Adott: a fény sebessége légüres térben $c = 3 \cdot 10^8$ m/s, a Planck állandó $h = 6,6 \cdot 10^{-34}$ J · s.

I. I. I. Az 1-5 kérdések esetén írja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét!

(15 pont)

1. Egy monokromatikus fénysugár az $n_1 = 1,50$ törésmutatójú átlátszó optikai közegben a $d_1 = 100$ cm távolságot Δt időtartam alatt teszi meg. Egy másik átlátszó optikai közegben a fénysugár ugyancsak Δt időtartam alatt $d_2 = 150$ cm távolságot tesz meg. A második közeg n_2 törésmutatója:

- a. $n_2 = 1,00$ b. $n_2 = 1,33$ c. $n_2 = 1,50$ d. $n_2 = 1,67$ **(3p)**

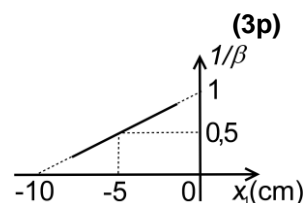
2. Egy fénysugárzás fényelektromos jelenséget hoz létre. A Planck állandó és a fénysugárzás frekvenciája közötti szorzattal kifejezett fizikai mennyiség a következő energia:

- a. egy fotoelektron energiája
b. egy fotoelektron maximális mozgási energiája
c. a beeső sugárzás egy fotonjának energiája
d. az az energia, amit a beeső sugárzás hordoz

(3p)

3. Egy gyűjtőlencse előtt, az optikai főtengelyre merőlegesen egy lineáris fényes tárgy található. A lineáris nagyítás inverzének értéke a tárgy és a lencse közötti távolság függvényében mellékelt grafikonon látható. A lencse fókusz távolsága:

- a. 5 cm   b. 10 cm   c. 20 cm   d. 25 cm   **(3p)**

4. Két, egymással párhuzamos (A, B) síktükör között egy kisméretű fényforrás található. A fényforrás és az A tükör közötti távolság 20 cm. A két tükör közötti távolság 40 cm. Az A tükörben létrejövő két egymás utáni kép közötti távolság:

- a. 10 cm   b. 20 cm   c. 40 cm   d. 60 cm   **(3p)**

5. Ha tudjuk, hogy a fizikai mennyiségek és mértékegységeik jelölése megegyezik a tankönyvbeliekkel, akkor egy vékony lencse törő képességének képlete:

- a. $\frac{1}{f}$ b. $\frac{x_2}{x_1}$ c. $\frac{fx_1}{f + x_1}$ d. $1 + \frac{x_1}{f}$ **(3p)**

II. Oldd meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy vetítő tárgylencséje egy vékony gyűjtőlencsének tekinthető. Ez a vetítő egy film részleteit vetíti az objektívtől $x_2 = 2,0$ m távolságra található ernyőre. A filmnek ez a részlete $h_1 = 4,0$ cm magas. Ennek a képe az ernyőn pedig $h_2 = 0,80$ m magas. A film merőleges a tárgylencse optikai főtengelyére és ez a lencse hozza létre a képet az ernyőn.

- a. Számítsd ki a tárgylencse lineáris nagyítását ebben az esetben.
b. Határozd meg a tárgylencse fókusz távolságát.
c. A készülék tárgylencséjéhez egy másik L vékonylencsét illesztünk. Megváltoztatjuk a film és a tárgylencse közötti távolságot úgy, hogy a tárgylencsétől ugyanakkora távolságban elhelyezkedő ernyőn ugyancsak éles kép alakuljon ki. Ebben az esetben a filmrészlet képének magassága $h'_2 = 1,60$ m. Határozd meg az L lencse törő képességét.
d. Rajzold le a gyűjtőlencse képalkotását abban az esetben, amikor a tárgy és lencse közötti távolság a fókusz távolság kétszerese.

III. Oldd meg a következő feladatot:

(15 pont)

Egy Young interferencia kísérleti eszköz szimmetriatengelyén található egy S fényforrás. Ez a fényforrás $\lambda_1 = 450$ nm hullámhosszú monokromatikus fénysugárzást bocsát ki. A két rés közötti távolság $2\ell = 0,45$ mm, az interferencia kép pedig a fényforrástól $D = 140$ cm-re, a rések síkjával párhuzamosan elhelyezkedő ernyőn jelenik meg.

- a. Számítsd ki a sávközt.
b. Határozd meg a középső csík és a harmadik sötét csík közötti távolságot
c. Az egyik rés elé egy $e = 3,6$ μm vastagságú üveglemezt helyezünk. Azt vesszük észre, hogy a középső interferencia csík elmozdult addig a helyzetig, ahol kezdetben a 4-ed rendű csík volt. Határozd meg annak az üvegnek a törésmutatóját, amelyikből a lemez készült.
d. Eltávolítjuk az üveglemezt és az S fényforrás helyére az S' fényforrást tesszük, amelyik egyszerre két sugárzást bocsát ki, amelyek hullámhossza $\lambda_1 = 450$ nm és $\lambda_2 = 600$ nm. Határozd meg azt a középső csíktól mért minimális távolságot, ahol a két sugárzás maximuma egybeesik.